

RELIGIEUS BEGRAVEN

Levensbeschouwingen geven antwoord op de drie belangrijkste levensvragen:

verleden: de vraag naar de oorsprong

heden: de vraag naar zingeving

toekomst: de vraag naar 'na de dood'

In het antwoord op de vraag wat er na de dood gebeurt, zijn drie antwoorden te onderscheiden:

hiermaals: het leven is eindig, de dood is het einde

hiernamaals: het leven is eindig, de dood is een grens

hiernanogmaals: het leven is niet eindig, de dood is een overgang naar een nieuw leven

Het levensbeschouwelijke landschap is zeer divers.

Hoe is op begraafplaatsen die levensbeschouwelijke, c.q. religieuze verscheidenheid terug te vinden?

RELIGIE 9 - PRESBYTERIANISME

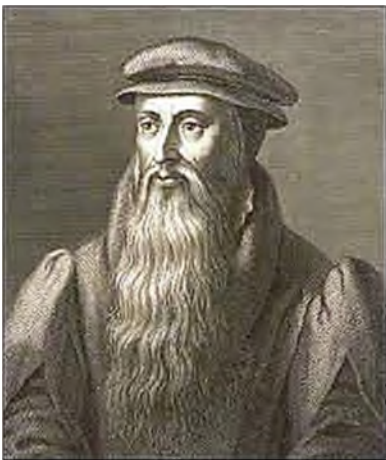
Church of Scotland ofwel High Kirk

De Oude Stad van Edinburgh wordt doorsneden door de Royal Mile, de koninklijke mijl, de verbindingroute tussen kasteel en paleis, Edinburgh Castle en Palace of Holyroodhouse. Midden op de Royal Mile ligt de Saint Giles' Cathedral. De benaming kathedraal is overigens niet (meer) juist, want hoewel de kerk in de 17^e eeuw bisschopszetel was, leidde John Knox vanuit dit gebouw de Schotse Refor-

matie, waardoor die kerk het hoofgebouw werd van de Church of Scotland. De Schotten noemen de kerk *High Kirk*, de informele naam voor de *Church of Scotland*. Door de Schotse Reformatie in 1560, die onderdeel was van de protestantse Reformatie in Europa, ontstond niet alleen de Church of Scotland, maar daardoor ook alle presbyteriaanse kerken wereldwijd.

John Knox (1512-1572)

John Knox werd in 1536 priester gewijd, maar hij bekeerde zich tot het protestantisme. Hij werd beïnvloed door Georg Wishart, die wegens ketterij in 1546 op de brandstapel kwam. Het jaar daarop werd Knox de woordvoerder van de Reformatie in Schotland. Na gevangenschap en ballingschap in Engeland en het Europese continent, keerde hij in 1559 terug naar Schotland. Hij werd de leider van de Schotse Reformatie, die van het Presbyterianisme, dat rechtstreeks van het calvinisme was afgeleid, de leidende Schotse godsdienst maakte. Vanaf 1559 was hij predikant in de St. Giles' Cathedral. Een eind verderop langs de Royal Mile, in de Highstreet, staat het John Knox House, eens zijn woning, nu museum. Het is het oudste huis van de stad, uit 1450, en is een van de weinige bewaard gebleven gebouwen uit die periode. In de St. Giles kathedraal staat een beeld van John Knox van de hand van Pittendrigh MacGillivray.

In Glasgow staat op de Glasgow Necropolis, de begraafplaats uit 1833, het *John Knox Monument*. Volgens het onderschrift op deze zuil was Knox het *chief instrument, under God, of the Reformation in Scotland*. Het is geen grafbeeld, want Knox is begraven in Edinburgh. Dit standbeeld werd in 1825 in *Fir Park* opgericht voordat het terrein de *Glasgow Necropolis* was geworden. Het staat niet alleen op het hoogste punt, maar het is ook het hoogste monument op de begraafplaats. Op een Dorische zuil van 18 meter staat het 4 meter hoge beeld van John Knox, die is afgebeeld in zijn Geneefse toga en met een bijbel in zijn linkerhand. Het beeld werd ontworpen door Thomas Hamilton en beeldhouwd door Robert Forrest.

Edinburgh: St. Giles Churchyard

Van oudsher diende de St. Giles kathedraal ook als begraafplaats van de rijken en beroemden. Wie niet over voldoende geld, faam of invloed beschikte werd begraven op het kerkhof van St. Giles, dat zich ten zuiden van de Highstreet uitstreckte tot aan Cowgate. Het kerkhof van St. Giles was de belangrijkste begraafplaats voor iedereen van de *burgh* tot 1566, toen het door 'overbevolking' moest sluiten. Niets herinnert er nu nog aan dat hier vroeger een kerkhof was. De bebouwing en een parkeerplaats nemen nu de ruimte in.

Op de parkeerplaats in vak no. 23 bevond zich eens het graf van John Knox die hier enkele jaren na de officiële sluiting van het kerkhof werd begraven. Een gele tegel in het asfalt geeft de plek aan. Meestal is het niet te zien, omdat er een auto bovenop staat. In 2013 kwam er een plaquette bij met verklaring.

St. Giles' Cathedral
beeld John Knox

parkeerplaats
graf John Knox

Glasgow Necropolis
John Knox Monument

Presbyterianisme

Presbyterianisme is een vorm van calvinisme die ontstaan is in Schotland gedurende de Schotse Reformatie, die vooral door John Knox geleid werd. De *Presbyteriaanse Kerk* komt dan ook grotendeels in Schotland voor. Kenmerkend voor deze kerkvorm is dat taken die in episcopale kerken zijn voorbehouden aan een bisschop, hier worden uitgeoefend door leken. Deze leken worden *presbyters* of ouderlingen genoemd. De opvattingen van presbyterianen zijn gebaseerd op het gedachtegoed van Johannes Calvijn en vallen dan ook onder het calvinisme. De Presbyteriaanse Kerk is de evenknie van de Nederlandse gereformeerde kerken. Het hoofd van de presbyteriaanse kerk is Christus.

Het tegenovergestelde van het Presbyterianisme is het Episcopalisme, een vorm van kerkelijke organisatie die veel op het rooms-katholicisme lijkt en vooral gebruikt wordt in de Anglicaanse kerk. Episcopale kerken zijn kerken die formeel een sterk hiërarchische gezagsstructuur hebben: aan het hoofd staat een *episcopus* = bisschop die het regionale gezag delegeert aan priesters, diakens en leken. Het staatshoofd staat formeel aan het hoofd van de Anglicaanse Kerk.

Edinburgh: Greyfriars Kirkyard

In Schotland heet een kerkhof van anglicanen of katholieken churchyard en een kerkhof van presbyterianen kirkyard. Greyfriars Kirkyard werd in 1562 geopend als *burial ground* (begraafplaats) en werd na de bouw van een kerk in 1620 *kirkyard*. In Greyfriars Kirk en op Greyfriars Kirkyard kom je een aantal malen het begrip *Covenanters* tegen: in de kerk werd in 1638 de *National Covenant* getekend, in het zuiden van de begraafplaats bevindt zich de *Covenanters Prison* uit 1679 en in het noorden van de begraafplaats bevindt zich sinds 1706 het *Martyrs' Monument* op de plaats waar meer dan honderd *Covenanters* werden begraven als martelaren voor hun geloof. Wie en wat waren de *Covenanters* en wat was hun betekenis voor de Schotse geschiedenis en de Schotse kerk?

In 1603 werd James VI van Schotland als James I ook koning van Engeland. Regering en godsdienst bleven in de twee naties echter gescheiden. James I werd in 1625 opgevolgd door Charles I, die de *godsdienst in beide landen op één lijn wilde brengen, wat in 1637 ook van kracht werd door de invoering* in de Schotse kerken van het *Book of Common Prayer*: het (Schotse) Presbyterianisme werd vervangen door het (Engelse) Episcopalisme.

Greyfriars Kirk

Martyrs' Monument

Covenanters Prison

De *Covenanters* waren Schotse Presbyterianen die op 28 februari 1638 in de Greyfriars Kirk de *National Covenant* ondertekenden om te bevestigen dat ze zich verzetten tegen de bemoeienis van de Stuartkoningen in zaken van de *Church of Scotland*. De vorst beschouwde zich als hoofd van de kerk. Maar volgens de Presbyterianen kon niemand, ook niet een koning, het spiritueel hoofd van de kerk zijn. Van een christelijke kerk kon dat alleen Jezus Christus zijn. Dit was de kern van het conflict rond de *Covenanters*. Het gevolg was dat na de ondertekening van de *National Covenant* in 1638 tot aan de *Glorious Revolution* -toen Prins Willem III van Oranje in 1688 een geweldloze invasie deed in Groot-Brittannië- er lijdten, marteling, gevangennamen, deportatie en executie volgden. Deze periode werd in de Schotse geschiedenis bekend als *The Fifty Years' Struggle*. In 1679 werden in een veldslag de *Covenanters* verslagen en ongeveer 1200 gevangenen werden naar Edinburgh gebracht, waarvan 400 gevangengehouden werden in Greyfriars Kirkyard in wat nu nog bekend is als de *Covenanters Prison*. Meer dan vier maanden werden deze mannen hier vastgehouden zonder enige bescherming. Sommigen stierven hier, anderen werden geëxecuteerd, weer anderen ontsnapten of werden vrijgelaten na de ondertekening van een loyaliteitsverklaring voor de Kroon. De 257 overgebleven mannen werden veroordeeld tot verbanning overzee. Bijna allen verdronken toen hun schip schipbreuk leed; slechts 48 gevangenen overleefden.

In 1690 werd door Willem III van Oranje in de *Revolution Settlement* de Church of Scotland in zijn presbyteriaanse vorm erkend als de kerk van Schotland. Op de Grassmarket bevindt zich op de plaats waar vroeger de galg stond een verhoogde cirkel met een Andreaskruis. Het is de *Covenanter's Memorial*; het randschrift luidt: *For the Protestant faith, on this spot many martyrs and covenanters died.*

Grassmarket - Covenanter's Memorial

wereldwijd

Schotse immigratie leidde ertoe dat ook in veel andere Engelsprekende landen Presbyteriaanse kerken werden gesticht. Zij brachten het Presbyterianisme ook naar Amerika. Onenigheid over religieuze opwekkingen veroorzaakte van 1741 tot 1758 een scheuring onder de presbyterianen, tussen de *Old Side* (afkeuring) en de *New Side* (goedkeuring). Een tweede scheuring vond plaats in 1837-1838, tijdens de tweede *Great Awakening*, tussen de *Old School* en *New School* presbyterianen. De vraag over de afschaffing van de slavernij verdeelde de presbyterianen in Noord en Zuid aan het begin van de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865). Noordelijke en zuidelijke kerken werden in 1983 herenigd en vormden samen de *Presbyterian Church in the United States of America*, de grootste presbyteriaanse denominatie in de Verenigde Staten. Presbyteriaans zendingswerk in de negentiende en twintigste eeuw leidde tot de oprichting van presbyteriaanse kerken wereldwijd.

De vorming in 1877 van *The Alliance of the Reformed Churches throughout the World holding the Presbyterian System* verbeterde het contact tussen de presbyteriaanse kerken wereldwijd. In 1970 ging deze organisatie op in de *World Alliance of Reformed Churches (WARC)* als een christelijke organisatie van 218 kerken in 107 landen met zo'n 75 miljoen leden, die hun oorsprong vinden in de 16de eeuwse Reformatie.